

Sambands- og fólkafloksætlanin í verki

Vælfærdarsamfelagið syndrað

New Zealand hefur roynt tað, Føroyar skulu ígjøgnum, um Sambands- og Fólkaflokkurin fáa valdið. Tað hefur havt við sær eina lítla framgongd í búskapinum, men prísurin er eitt samfelag, har sosiala trygdarnetið næstan er burtur, fátækdømið er størri enn nakrantíð, og virksemið hjá fakfeløgnum er steðgað við lóg

Lønarlækking og skattalækking!

Hetta er í høvuðsheitum tann ætlan, fólka- og sambandsflokkurin borðreiða við í valstríðnum - og sum eftir øllum at døma skal setast í verk eftir valið.

Sagt verður, at lønarlækkingin fer at økja um okkara kappingarføri. Og ein skattalækking við sama krónutali sum lønarlækkingin fer at hava við sær, at fólk fara at hava eins nógv eftir tá skatturin er góldin, sum tey hava í dag.

Fólkaflokkurin tosar um, at lønin skal lækkast við millum 30 og 40 prosent-um. Sambandsflokkurin hevur ikki nevnt nakað tal, men hann tekur undir við ætlanini - og hann ætlar at lækka skattin við fleiri krónum enn lønirnar.

Flokkarnir eru sannførdir um, at hetta eftir stuttari tíð fer at seta gongd á tað føroyska vinnulívið og samfelagið alt.

Hin síðan

At kappingarførið verður betri av eini lønarlækking, er sjálvsagt eingin ivi um.

Orsøkin til at so fá lond kortini hava roynt hesa leiðina, er hin síðan av sakini: Nevniliga hvussu samfelagið skal skipast, tá tað almenna lítið og onki hevur at arbeiða við.

Tí tað er greitt, at um lønin skal lækkast við t.d. 40%, so skal skatturin lækkast við væl meira enn 40% um tann einstaki skal hava sama krónutal eftir - í nógvum førum fellur skatturin næstan heilt burtur.

Tann áhugaverdi parturin av ætlan fólka- og sambandsflokksins er ú, hvussu føroyska samfelagið skal

sígja út eftir hesa kollvelting.

Hvar skal skerjast? Hvørjir stovnar skulu niðurlæggast? Hvør skal sigast upp? Hvussu skulu t.d. sjúkrahúsverk, skúlaverk og almánnaverk skipast?

Eingin spariætlan

Socialurinn hevur sett umboðum fyri flokkarnar hendan spurning fleiri ferðir, men enn er ikki eitt ítøkiligt spariuppskot »avdúkað«.

Uttan tað, at Fólkaflokkurin fyrstu trý árin ætlar at klára alt við enn meiri lántøku.

Tað er eitt sindur lögdið, at einki verður sagt um henda partin av ætlanini, tá flokkarnir nú leggja so stóran

dent á at fremja hana.

Bara at vísa á, at kappingarførið batnar tá lønin og harvið kostnaðarstøðið lækkar, kann tykjast eitt sindur grunt. Og tí eru tað jú fá, sum eru ósamd við teimum í.

Búskaparfrøðingar ósamdir

Búskapur er ikki sum matematikk. Ongin kann við vissu siga, hvussu ein broyting í rentuni, skattinum ella lønarlagnum fer at ávirka eitt samfelag.

Hevur tú eina politiska ætlan, so ber altíð til at finna onkran búskaparfrøðing, sum sigur, at hon er góð.

Men tað er eisini onkur, sum sigur at hon er vánalig.

Búskaparfrøðingar eru akkurát líka ósamdir sum politikarar.

Javnaðarflokkurin sigur, at ætlan sambands- og fólkaflokksins fer at hava við sær størri arbeiðsloysi. Teir borgarligu siga hinvegin, at tað fer at minka.

Og báðir partar kunnu vísa til búskaparfrøðingar, sum geva teimum rætt.

New Zealand hevur roynt

Fyri at fáa eina »objektiva« mynd av, hvussu tilfukur politikkur ávirkar samfelagið, kann tí vera áhugavert at hyggja at einum av teimum fáu londum, sum hevur valt at ganga hesa leiðina: New Zealandi.

Tá Ongland gjørdist limur í EF í 1972, skerdust útflutningsmøguleikarnir hjá New Zealandi við eini helvt. Og fyri at kunna varðveita sama livistøði sum áður, fór landið - eins og Føroyar - at byggja sítt vælfærdarsamfelag á lántøku.

Og tá tað fór at stramma í av álvara, var tað so at teir valdu omanfyrynevndu loysn.

Uppsøgnir og fátækdømi

Tað byrjaði við, at landið fyri at kunna lækka lønirnar, lækkaði skattin úr 66% niður í 33% (Tað er væl minni enn tað, Fólkaflokkurin ætlar at gera í Føroyum).

Fyri kortini at kunna rekka samfelagið, tá almennu inn-tøkurnar minkaðu so nógv, vórðu øll rættindi at draga frá í skatti avtikin, og allur stuðul til vinnulívið datt burtur. Tær flestu almennu fyrirtøkurnar vórðu síðani privatiseraðar - ella niðurlagdar.

Hetta førði sjálvsagt til eitt ovurhonds stórt arbeiðsloysi - sum so minkaði enn meira um skattagrundarlagið.

Men arbeiðsloysisstuðulin mátti nú eisini skerjast nógv, og ein stórur partur av fólkinum fall útskil niður í fátækdømi. Hetta var ókent áður í New Zealandi.

Fakfeløg skerd

Fakfeløgini settu seg sjálvsagt harðliga ímóti hesum, og fyri yvirhøvur at kunna gjøgnumføra ætlanina, mátti stjórnin útskil við lóg avmarka ávirkanina hjá fakfeløgnum.

Tað er nú ein avtala millum tann einstaka arbeiðsgevaran og hansara arbeiðsfólk, sum ger av, hvussu høg lønin skal vera. Minstaløn er einki sum eitur, og avtalur um eyka løn fyri arbeiði heiligidagar eru allar burtur.

Um ein arbeiðsleysur noktar at taka eitt arbeiði, tí hann ikki er nøgdur við lønina, fær hann seks mánaða karantenu uttan arbeiðsloysisstuðul yvirhøvur.

Pensionistar missa vunnin rættindi

Almennar tænastur eru sjálvsagt eisini nógv skerdar. Um ein forvinnur meira enn tað, sum svarar til 120.000 kr. um árið, skal ein sjálfur rinda fyri bæði læknahjálp, heiluvág og